

รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 9 เรื่อง “พุทธวิธี และวิถีครูบา กับการแก้ปัญหาวิกฤตโลก”

(The Buddhist and Kruba Methods to Solve the World Crisis) วันที่ 25 มีนาคม 2566

ทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับบัณฑิตมหาวิทยาลัยสงฆ์ในยุคไทยแลนด์ 4.0

Necessary learning skills for Buddhist monks in Thailand 4.0.

ชยีน ประพัฒน์ปรีชากุล Chayin Prapatpreechakul

ผู้จัดการเขต การตลาดน้ำมันเชื้อเพลิง บริษัท เอสโซ่

Chayin.p@hotmail.com

พระมหาอรรถพล นริสโร Phramaha Atthapol Narissaro

พุทธพงษ์ กันทะรส Puttipong Kantharos

วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Lamphun Buddhist College

Attaphon_kt@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะเสนอมุมมองบางประการที่สามารถวางรากฐานการพัฒนาตนเองของนิสิต บัณฑิตทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ในมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความคิด และสิ่งที่จะมีบนเส้นทางของโลกยุคใหม่ที่เรียกว่า ยุค 4.0 คือ ยุคที่นำเอาความรู้ต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาประเทศให้เกิดรายได้หนีพ้นจากความยากจน และนวัตกรรมต่าง ๆ ภายในปี พ.ศ.2579 ซึ่งก็คือ หากประเทศไทยสามารถเดินตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้ ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วตามคุณสมบัติที่กำหนดโดยสหประชาชาติ ซึ่งจากการศึกษาและวิเคราะห์ทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับบัณฑิตมหาวิทยาลัยสงฆ์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 พบว่า นิสิต และบัณฑิตมหาวิทยาลัยสงฆ์อาจจะต้องมีการปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้แบบใหม่ ๆ และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถพัฒนาตนเองให้มีทักษะที่แตกต่างไปจากสาขาวิชาที่ตนเองเลือกในบริบทที่แตกต่างกันออกไปซึ่งเมื่อศึกษาวิเคราะห์แล้วจะพบ 6 ทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับบัณฑิตมหาวิทยาลัยสงฆ์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้แก่ ทักษะการประกอบอาชีพ (ครองงาน) ทักษะการดำรงชีวิต (ครองตน) ทักษะการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (ครองสังคม) ทักษะการแปลงความรู้ไปสู่นวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์ (ครองความรู้) ทักษะประยุกต์และการใช้เทคโนโลยี (ครองอุปกรณ์ทันสมัย) และทักษะความเป็นสากล (ครองสันติสุข)

คำสำคัญ : ทักษะการเรียนรู้, บัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงฆ์, ไทยแลนด์ 4.0.

Abstract

This article aims to present some perspectives that can lay the foundation for students' self-development. Graduates, both ordained and laymen in monastic universities who are able to change their attitudes, thoughts, and things that should be on the path of the new world known as the 4.0 era, is the era that brought various knowledge to be used in the development of the country. earning income, escape from poverty And various innovations by the year 2036, that is, if Thailand can follow the 20-year national strategic plan, Thailand will become a developed country according to the qualifications set by the United Nations. According to the study and analysis of learning skills necessary for graduates of Sangha University in the Thailand 4.0 era, it was found that students and graduates of Sangha University may need to modify a new learning system and be able to learn as well. self Able to develop themselves to have different skills from their chosen field of study in different contexts. When analyzing, 6essential learning skills for graduates of Buddhist universities in the Thailand 4.0 era are as follows: Occupational Skills (Employment) Life Skills (Self-Employment) Social Interaction Skills (Social Dominance) Knowledge Transformation Skills to Artificial Intelligence Innovation (knowledge) applied skills and use of technology (possess modern equipment) and international skills (reign peace)

Keywords: learning skills, graduates, monastic universities, Thailand 4.0.

บทนำ

พัฒนาการของโลกได้หมุนไปอย่างรวดเร็ว ๆ วันละประมาณ 24 ชั่วโมงมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โลกนั้นก็ยังคงทำหน้าที่ตลอดเวลา ซึ่งแตกต่างไปจากสังคมมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยจากยุคหนึ่งไปสู่อีกยุคหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงไปทุก ๆ ด้านทำให้มนุษย์เกิดความรู้ประสบการณ์ที่ถ่ายทอดรุ่นแล้วรุ่นเล่าจนกลายเป็นวิถีชีวิต ประเพณีปฏิบัติ และวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ ซึ่งนักประวัติศาสตร์ทั้งในและนอกประเทศก็ได้จัดยุคของสังคมมนุษย์ไปตามลักษณะ เช่น

มนุษย์ในยุคหินเก่า หินกลาง หินใหม่ ยุคโลหะ ยุคเหล็ก หรือยุคล่าสัตว์ ยุคสังคมเกษตรกรรม ยุคสังคมเมือง เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันสังคมไทยกำลังตื่นตัวยุค 4.0 อันเป็นโมเดลเศรษฐกิจใหม่ของรัฐบาลปัจจุบันโดยการจัดลำดับยุคกล่าวคือ ยุคที่ 1 เกิดการปฏิวัติในภาคเกษตร หรือที่เรียกกันว่า Green Evolution เป็นยุคเกษตรกรรมแบบบ้านๆ มีการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ผลิตขึ้นเอง ยุคที่ 2 เกิดการปรับเปลี่ยนสู่สังคมอุตสาหกรรม ผ่าน Industrial Revolution เป็นยุคอุตสาหกรรมเบาที่ประเทศสามารถผลิตสิ่งของ เครื่องใช้ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ยุคที่ 3 เกิด Digital Revolution เป็นระลอก ๆ เป็นยุคอุตสาหกรรมหนัก ซึ่งจะปรากฏโรงงานขนาดใหญ่จำนวนมากขึ้นดังเช่น นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ นิคมอุตสาหกรรมโรจนะ นิคมอุตสาหกรรมบางปู เป็นต้น และยุคที่ 4 เรียกว่า The Fourth Industrial Revolution หรือยุคปัจจุบัน เกิดการรวมตัวและแตกตัวของเทคโนโลยีและนวัตกรรม (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, 2559 : 3) เป็นยุคการเปลี่ยนแปลงความรู้ไปสู่นวัตกรรมที่ทำให้ประเทศไทยให้กลายเป็นกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูงหรือพ้นจากความยากจน

บทบาทของมหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทยมิได้มีพันธกิจที่แตกต่างไปจากมหาวิทยาลัยใหญ่ๆทั้งหลายกลับมีพันธกิจที่เพิ่มขึ้นก็คือทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,ออนไลน์) นอกเหนือไปจากพันธกิจหลัก แต่ถึงอย่างไรก็ตามมหาวิทยาลัยสงฆ์ก็ยังคงแสดงพลังในการผลิตบัณฑิตให้มีทักษะ ศักยภาพในด้านต่าง ๆ เทียบเท่ากับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ อย่างเต็มความสามารถ แต่ด้วยข้อด้อยอันเป็นอัตลักษณ์ในเชิงศาสนาที่คนทั่วไปมองว่าจะสามารถตอบโจทย์การพัฒนาประเทศในยุค 4.0 ได้หรือไม่ ? ยังคงเป็นโจทย์ที่ทำนายสำหรับนิสิตและบัณฑิตที่กำลังจะจบออกไปว่ามีความรู้ความสามารถ มีศักยภาพ และมีความทักษะในการเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบใหม่จนไม่กลายเป็นภาระเชิงสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เพราะฉะนั้น การพัฒนาระบบการเรียนรู้ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยสงฆ์อาจจะต้องเตรียมความพร้อมให้มากกว่านี้และการสร้างระบบใหม่มากกว่าการปลูกฝังที่ขาดการยึดหยุ่นตามลักษณะทางสังคมซึ่งจะต้องมีการวางรากฐานที่สำคัญสำหรับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับบัณฑิตในยุคไทยแลนด์ 4.0 พร้อมๆกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้มีความเชี่ยวชาญได้อย่างไร

ทักษะการเรียนรู้ที่ 1 ทักษะการประกอบอาชีพ (ครองงาน)

ทักษะแรกที่มีความจำเป็นสำหรับนิสิตและบัณฑิตยุคใหม่ที่มหาวิทยาลัยสงฆ์ไม่ควรมองข้ามไปอย่างเด็ดขาดเพราะอาจจะเป็นผลสะท้อนเชิงประจักษ์ในเรื่องของการไร้งานทำซึ่งเป็นโรคติดต่อใน

กลุ่มของบัณฑิตปัจจุบัน แต่กระนั้น บทบาทของมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยอันเป็นสถาบันทางการศึกษาหนึ่งถึงแม้ว่าจะมุ่งเน้นในด้านพระพุทธศาสนาเป็นหลักก็ตามแต่ก็ยอมรับว่านิสิตและบัณฑิตในสายคุณธรรมมีอยู่จำนวนไม่น้อยที่ต้องการอาชีพ ในขณะที่กำลังศึกษาหรือภายหลังจากจบการศึกษาไปแล้ว ทำให้กระแสค่านิยมใหม่ได้เกิดขึ้นมาพร้อมกับคำว่า Startup (ณฤทธิ์ วรพงษ์ดี, 2560 : 6) ซึ่งระยะเวลา 4-5 ปีในการสั่งสมประสบการณ์เชิงวิชาการ มหาวิทยาลัยสงฆ์น่าจะต้องสร้างโอกาสให้กับนิสิตได้มีอาชีพที่ตนเองถนัดที่นอกเหนือไปจากสาขาวิชาหลักที่ตนเองเลือกเรียนอย่างน้อยสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง หรือเรียกง่ายๆว่า การสร้างวิชาการกับวิชาชีพให้กับนิสิตไปพร้อม ๆ กันก่อนที่จะจบการศึกษา เมื่อภายหลังจากจบการศึกษาไปแล้วก็สามารถมีอาชีพของตนเองได้ซึ่งเท่ากับว่ามหาวิทยาลัยสงฆ์สามารถสร้างงาน สร้างอาชีพที่ไม่สร้างให้คนตกงานหรือไร้งานทำหลังจบการศึกษาไปแล้ว เพราะฉะนั้นการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เพื่อการประกอบอาชีพควรบังเกิดขึ้นโดยทั่วไปในยุคสังคมแห่งนวัตกรรม 4.0

ทักษะการเรียนรู้ที่ 2 ทักษะการดำรงชีวิต (ครองตน)

ทักษะการเรียนรู้ของนิสิตและบัณฑิตในการดำรงชีวิตทางสังคมไปแล้วอาจจะน่าเป็นห่วงน้อยกว่านักศึกษาของมหาวิทยาลัยอื่นๆ ที่กล่าวอย่างนั้นก็เพราะว่า มหาวิทยาลัยสงฆ์ได้พยายามสร้างคนให้เป็นมนุษย์ สร้างมนุษย์ให้เป็นเทวดา สร้างเทวดาให้เป็นพรหม และสร้างพรหมเป็นพระอรหันต์ตามลำดับที่สามารถพัฒนาไปได้ โดยเฉพาะการวางรากฐานที่สำคัญให้กับนิสิตที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ด้วยการเรียนรู้เรื่องศีลธรรม เรียนรู้เรื่องสมาธิ และเรียนรู้เรื่องปัญญา (อง.ตึก. (ไทย) 20/91/320)สำหรับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ถึงแม้ว่าโลกจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร หลักพุทธธรรมเหล่านี้อาจจะเข้ามาช่วยในการดำรงชีวิตของบัณฑิตที่จบไปได้ อีกทั้งมหาวิทยาลัยสงฆ์พยายามปลูกฝังในเรื่องความกตัญญูต่อบุคคลที่ต่อผู้มีพระคุณทั้งหลายซึ่งโลกยิ่งเจริญขึ้นมากเท่าไร คุณธรรมเหล่านี้ย่อมเป็นที่ต้องการมากเท่านั้น เพราะหากโลกขาดคุณธรรมเหล่านี้ไปแล้วจะยิ่งสร้างความหายนะให้กับโลกและสังคมได้มากเท่านั้นด้วยเช่นกัน เพราะฉะนั้น ทักษะการเรียนรู้ในการดำรงชีวิตของนิสิตและบัณฑิตที่มีฐานเกษตรกรรมของครอบครัวได้อยู่แล้วจะช่วยให้สามารถพัฒนาและต่อยอดวิชาชีพของพ่อแม่ตนเองได้ภายหลังจากจบการศึกษาไปแล้ว แต่กระนั้น มหาวิทยาลัยสงฆ์อาจจะต้องเข้ามาเติมเต็มรอยต่อต่างๆ ให้กับนิสิตที่ก่อกำเนิดกำลังใจเชิงการทำเกษตรกรรมสมัยใหม่ได้มากยิ่งขึ้น โดยที่ไม่ต้องพึ่งพาอาชีพจากภาคบริการ หรือภาคโรงงานอุตสาหกรรมมากมาย

ทักษะการเรียนรู้ที่ ๓ ทักษะการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (ครองสังคม)

ข้อด้อยทางสังคมไทยที่เป็นปัญหาระยะหนึ่งก็คือ นิสิตนักศึกษาขาดทักษะการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างมาก แม้ว่าสังคมไทยจะมีค่านิยมการเลี้ยงดูบุตรแบบครอบครัวอย่างอบอุ่นก็ตามแต่ด้วยการจัดการเรื่องเวลาของผู้ปกครองทำให้เด็ก นิสิต นักศึกษาใช้ชีวิตแบบเก็บตัวมากจนเกินไปออกสู่โลกกิจกรรมน้อยลง มีการปะทะสังสรรค์กับกลุ่มเพื่อน ๆ ไม่มากนัก หากมีการรวมตัวกันระหว่างเพื่อนจะมีเรื่องเสียๆ หายๆ เกิดขึ้น เป็นต้น เพราะฉะนั้น การก้าวไปสู่โลกทางสังคมจึงเป็นประสบการณ์ในเชิงกิจกรรมทางสังคมที่มหาวิทยาลัยสงฆ์พยายามจะมุ่งเน้นอย่างมาก เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาของกลุ่มนิสิต กิจกรรมตามประเพณีต่าง ๆ เป็นต้น ด้านเจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ตรัสว่า “บุคคลจึงพึงบำเพ็ญกรณียกิจเพื่อเกื้อกูลกันและกันด้วยการละคลายความเป็นตัวตนลงให้มากที่สุด ให้สมดังพระพุทธศาสนันที่ว่า ภูตเสส! ทยิตัพพ! แปลความว่า เมื่อยังมีชีวิตอยู่ ควรเกื้อกูลกัน” (พินิจ ลาภธนานนท์ และคณะ, 2563) ซึ่งกิจกรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์จะให้ความช่วยเหลือกันเพราะมองว่า นิสิตเหล่านี้ คือ บุคคลในครอบครัวการปฏิสัมพันธ์จึงไม่ค่อยเป็นทางการมากนักและไม่ตึงเครียดทำให้เกิดความไว้นื้อเชื่อใจระหว่างกัน

นอกจากนี้ โลกยุคใหม่เต็มไปด้วยนวัตกรรมแปลกๆ เทคโนโลยีสมัยใหม่ ผู้คนหลากหลายเชื้อชาติ หลากหลายศาสนา หลากหลายภาษา และหลากหลายวัฒนธรรม ซึ่งโดยมวลรวมแล้วสิ่งใหม่ๆ กำลังเข้ามาอยู่วิถีชีวิตของสังคมไทยที่เห็นได้เด่นชัดมากที่สุดก็คือ ทักษะการเรียนรู้เรื่องภาษาอังกฤษและภาษาจีนที่นับวันคนเชื้อสายจีนเข้ามาลงทุนธุรกิจในประเทศไทยจำนวนมาก อีกทั้งจำนวนนักท่องเที่ยวจีนก็มากตามไปด้วย ทำให้คนไทยจำเป็นต้องเกิดการปรับตัวในเชิงสังคมมากยิ่งขึ้นด้วยการเรียนรู้ภาษาจีน และเรียนรู้วัฒนธรรมชาวจีนไปในตัวแต่กระนั้น ข้อจำกัดของมหาวิทยาลัยสงฆ์ในการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนิสิตและบัณฑิตเพื่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างภาษาไทยกับภาษาจีนอาจจะต้องมีการปลูกกระแสเรื่องการสร้างบรรยากาศใหม่ๆ ที่รองรับการเปิดหลักสูตรภาษาจีนและภาษาอังกฤษควบคู่กันไปหรืออย่างน้อยที่สุดอาจจะมีการจัดโครงการอบรมในแต่ละรอบปีอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้งในการพัฒนาภาษาของตนเองให้ดียิ่งขึ้นไปและอาจจะเป็นโอกาสในเชิงการค้าการลงทุนในอนาคตได้อีกด้วย

ทักษะการเรียนรู้ที่ 4 ทักษะการแปลงความรู้ไปสู่นวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์ (ครองความรู้)

ความรู้ของนิสิตนักศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างมากทำให้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ พยายามคิดค้นวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มสมรรถนะของผู้เรียนให้มีมากยิ่งขึ้นบางสถาบันมีการจ้างครูจากต่างชาติด้วยเงินเดือนที่สูงมากเพื่อสร้างความแตกต่างระหว่างสถาบันการศึกษา อีกทั้งในปัจจุบันการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาบางมหาวิทยาลัยยังไม่สามารถตอบโจทย์ที่จะแปลงความรู้ไปสู่นวัตกรรมได้โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยสงฆ์ต้องยอมรับว่าความถนัดในเรื่องเหล่านี้มีค่อนข้างน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยในเชิงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอื่นๆ ทำให้เห็นความแตกต่างค่อนข้างมาก เพราะฉะนั้น มหาวิทยาลัยสงฆ์จะสร้างบัณฑิตเพื่อตอบโจทย์ทางสังคมอย่างไรที่จะแปลงความรู้ไปสู่นวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์เชิงสังคมได้ที่ตอบสนองต่อความสุขของชุมชนไทยได้

นวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์ทางสังคมและวัฒนธรรม เพราะการคิดของปัญญาประดิษฐ์ คิดได้ไม่เหมือนมนุษย์เนื่องจากขั้นพื้นฐานต่างกัน ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญญาประดิษฐ์ไม่มีส่วนที่ทำให้ตื่นรู้ทางกายและตื่นรู้ทางจิต(มงคล เทียนประเทืองชัย, 2564 : 135) ควรถูกเสริมสร้างด้วยบัณฑิตที่มีภูมิรู้ ภูมิธรรม และภูมิปัญญาเชิงพระพุทธศาสนาที่มุ่งเน้นจริยธรรมในท้องถิ่นของตนเองให้มากขึ้น เช่น การสร้างนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์ในงานพิธีกรรมต่าง ๆ การสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตให้สังคมเกิดการยอมรับทั้งความรู้และคุณธรรม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ด้วยการปลูกฝังค่านิยมประดิษฐ์สำหรับบัณฑิตยุคใหม่ที่สามารถรับใช้สังคมในเชิงพิธีกรรม ในเชิงประเพณี ขนบธรรมเนียม และวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ หรืออย่างน้อยที่สุดในการเป็นนิสิตควรมีการฝึกงานนอกพื้นที่ในเชิงศาสนพิธีที่เป็นตัวเลือกสำหรับการสร้างรายได้ให้กับนิสิต อีกทั้งยังสามารถดัดแปลงความเชื่อเก่าๆ ให้กลายเป็นความเชื่อในเชิงวิทยาศาสตร์ที่สามารถผสมผสานพุทธศาสตร์ได้อย่างลงตัวหรือที่เรียกว่า การนำพุทธศาสด์มาบูรณาการศาสตร์สมัยใหม่อันเป็นคุณลักษณะนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์ของนิสิตและบัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงฆ์

ทักษะการเรียนรู้ที่ 5 ทักษะประยุกต์และการใช้เทคโนโลยี (ครองอุปกรณ์ทันสมัย)

ทักษะการเรียนรู้เพื่อการประยุกต์และการใช้เทคโนโลยีต่างๆ ที่ทันสมัยจะมีความสำคัญมากสำหรับนิสิตและบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่กล่าวอย่างนั้นก็เพราะว่า ในโลกแห่งความจริงแล้วนิสิตยุคใหม่สามารถพัฒนาตนเองทางด้านเทคโนโลยีได้จึงบางรายสามารถต่อยอดทางธุรกิจของตนเองได้ มีส่วนน้อยที่ยังคงมีความอ่อนด้อยอยู่บ้างแต่ไม่มากนัก เพราะฉะนั้น บัณฑิตของมหาวิทยาลัยสงฆ์ถึงแม้ว่าจะไม่เก่งทางด้านนี้โดยตรงเพราะไม่ใช่สถาบันการศึกษาที่พัฒนาและผลิต

เทคโนโลยีแต่มหาวิทยาลัยสงฆ์ได้สร้าง ได้พัฒนาเครื่องมือป้องกันความทุกข์ทางจิตอันเป็นเทคโนโลยีทางพระพุทธศาสนาที่ความเป็นปัจเจกบุคคลให้การยอมรับมาสองพันกว่าปี ทำให้การผลิตบัณฑิตจึงเป็นไปในลักษณะการครองตนให้มีความสุขตามเป้าหมายสูงสุดที่มุ่งผลสำเร็จ (ชินชัย แก้วเรือน, 2558 : 154) นอกจากนี้ยังพยายามเรียนรู้ความทุกข์ที่เกิดขึ้น และมีความพยายามต่อยอดสิ่งที่ศึกษามาไปสู่โลกภายนอกให้ได้รับอานิสงส์โดยพร้อมเพรียงกันในรูปแบบผ่านทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่สามารถปรับประยุกต์ใช้ได้ เช่น การเทศน์บนโลกอินเทอร์เน็ต การบรรยายธรรมผ่านยูทูบ การเผยแพร่ข้อคิดดีผ่านทางเฟซบุ๊ก หรือแม้กระทั่ง การบรรจุพระไตรปิฎกในรูปของซีดี ดีวีดี และการสืบค้นบนเว็บไซต์ต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้น ทักษะประยุกต์และการใช้เทคโนโลยีของนิสิต บัณฑิตจึงเป็นประยุกต์ใช้นวัตกรรมสมัยใหม่เพื่อการถ่ายทอดสิ่งดี ๆ ให้ผู้อื่นได้รับรู้รับทราบจนสามารถเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินชีวิตได้จึงจะเรียกครองอุปกรณ์เทคโนโลยีหรือรู้จักใช้สิ่งเหล่านี้ให้เป็นประโยชน์มากกว่าเป็นโทษ

ทักษะการเรียนรู้ที่ ๖ ทักษะความเป็นสากล (ครองสันติสุข)

หากชาวพุทธเชื่อว่า พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับคำว่าสันติสุขทั้งในระดับภายในได้แก่ความสุขในระดับของสมาธิ ฌาน ปิติและสุข เป็นต้น ระดับภายนอกจะมีหลักศีลธรรม อบายมุข เป็นต้น ซึ่งหลักธรรมเหล่านี้เป็นหลักพุทธธรรมในระดับสากลได้ เพราะผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินั้นจะไม่ก้าวล่วงที่จะละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ใด ต่อประเทศใดเป็นแน่แท้ ทำให้เห็นประโยชน์อย่างมากมาย ซึ่งมหาวิทยาลัยสงฆ์เชื่อว่าหากนิสิต บัณฑิตมีธรรมะเหล่านี้ไว้ในอ้อมแขนมากเพียงใดจะช่วยให้สังคมเกิดความสุข จะทำให้โลกนี้เกิดความร่มเย็นได้แต่นั้นเป็นเพียงความหวังที่น้อยนิดหากไปผู้คนจำนวนยังไม่รู้จักคำว่า ศีลธรรม อบายมุข เป็นต้น โลกนี้จึงไร้สันติสุขในยุคปัจจุบัน ไปจนถึงอนาคตอีกไกลโพ้น

เพราะฉะนั้น ทักษะการเรียนรู้ในความเป็นสากลอาจจะต้องยกระดับบทบาทหน้าที่ไปอีกขั้นหนึ่งโดยเฉพาะการสร้างผลงานที่ทางธรรม บัณฑิตจะต้องมีทักษะชี้แนะแนวทางการพัฒนาชุมชนเพื่อให้เกิดความสามัคคีกันในระดับกลุ่มไม่ใหญ่โตนัก จนสามารถไล่ระดับการทำหน้าที่ในการประสานรอยร้าวของกลุ่มชนที่มีความขัดแย้งกันอยู่ให้มีความปรองดองซึ่งกันและกันดังที่เห็นได้ว่า มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีหลักสูตรสันติศึกษาเพื่อผลิตนักรออกแบบชุมชนแห่งความสุข ความสามัคคี มีความสันติสุขโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชังแต่ประการใดอันเป็นพุทธปณิธานของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าครั้งแต่ส่งสาวกออกไปเผยแผ่ธรรมทรงตรัสว่า “...พวกเธอจงเที่ยวจาริก เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย..” (วิ.ม. (ไทย) 4/ 32/40) ดังนั้น นิสิต และบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสงฆ์จะมีเป้าหมายของตนเองนั่นก็คือ การ

รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 9 เรื่อง “พุทธวิธี และวิถีครูบา กับการแก้ปัญหาวิกฤตโลก”

(The Buddhist and Kruba Methods to Solve the World Crisis) วันที่ 25 มีนาคม 2566

ให้ความเคารพต่อสิทธิเสรีภาพต่อผู้อื่น ไม่เบียดเบียน ไม่ทำร้าย ไม่พูดร้าย ไม่กล่าวร้าย และไม่คิดต่อ
ผู้ใดสันติสุขในความเป็นสากลก็จะบังเกิดขึ้นได้ในโลกใบนี้

องค์ความรู้

การวิเคราะห์เรื่อง ทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับบัณฑิตมหาวิทยาลัยสงฆ์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ทำให้เห็นว่า โลกยุคใหม่อาจต้องพัฒนาและยกระดับบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสงฆ์ไปสู่ทักษะและ ศักยภาพให้มากขึ้นดังแผนภาพนี้

ภาพที่ 1 6 ทักษะเพื่อการพัฒนาบัณฑิตมหาวิทยาลัยสงฆ์

รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 9 เรื่อง “พุทธวิธี และวิถีครูบา กับการแก้ปัญหาวิกฤตโลก”

(The Buddhist and Kruba Methods to Solve the World Crisis) วันที่ 25 มีนาคม 2566

จากแผนภาพทำให้เห็นว่า ทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับบัณฑิตมหาวิทยาลัยสงฆ์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 เต็มไปด้วยโลกแห่งการแข่งขันภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมอื่น ๆ ทำให้ต้องปรับตัวไปสู่การก้าวทันโลกอีกใบที่มีความหวังและมีความสุขกว่า ดังนี้

ทักษะการประกอบอาชีพ (ครองงาน) หมายถึง การทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ขีดจำกัดของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว แต่กระนั้นการทำงานทุกอย่างย่อมสามารถสร้างผลผลิตของชิ้นงานได้อย่างมีคุณภาพตามที่กำหนด อีกทั้งปัจจัยสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่น ความตรงต่อเวลา ความมีวินัยในการทำงาน ความขยันมุ่งมั่นสู่คุณภาพของงาน การปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และหัวหน้างาน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ย่อมสามารถตัวตนของบัณฑิตได้

ทักษะการดำรงชีวิต (ครองตน) หมายถึง การรักษาและดูแลตนเองได้เป็นอย่างดีมีวินัยต่อตนเอง รักษาสิ่งจะต่อผู้อื่น ๆ รับผิดชอบตนเองอย่างมีความสุข อีกทั้งยังสามารถสร้างคุณค่าและดำรงชีวิตของตนเองอย่างมีความหมายต่อโลก

ทักษะการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (ครองสังคม) การดำรงชีวิตในสังคมหรือในสถานที่ใด ๆ ก็ตามย่อมไม่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่น ๆ สามารถปฏิบัติตามกติกากฎหมายของบ้านเมืองได้ หรือในสังคมนั้น ๆ อีกทั้งยังสามารถช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดได้

ทักษะการแปลงความรู้ไปสู่นวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์ (ครองความรู้) หมายถึง เพราะความรู้เป็นสิ่งเดียวที่โลกนี้ต้องการเมื่อใดที่บัณฑิตสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถยอมรับในความรู้ที่ผู้อื่น ๆ สร้างย่อมทำให้โลกเกิดการพัฒนายอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างน้อยที่สุดความรู้เหล่านั้นต้องสามารถช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ให้มีความสุขได้บนฐานของการดำรงชีวิตอย่างมีความหมายของตนเอง

ทักษะประยุกต์และการใช้เทคโนโลยี (ครองอุปกรณ์ทันสมัย) หมายถึง การมีเทคโนโลยีและการใช้เทคโนโลยีในโลกย่อมมีความสำคัญในฐานะเครื่องมือที่ใช้อำนวยความสะดวกแก่มนุษย์แต่กระนั้นการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวต้องไม่เป็นไปเพื่อการทำลายล้างหรือเพื่อสร้างความเสียหายแก่มนุษยชาติ

ทักษะความเป็นสากล (ครองสันติสุข) หมายถึง การสร้างพื้นที่แห่งความสงบจากกิเลสและจากภัยร้ายต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการใช้ชีวิตของมนุษย์ รวมทั้งการสร้างพื้นที่แห่งความสุขร่วมกันของสังคมที่ก่อให้เกิดสันติสุขภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมโลกที่มีการแข่งขันอย่างรอบด้าน จะต้องรักษาความสุขภายในใจก่อนและค่อยขยายพื้นที่ออกสู่โลก

สรุป และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิเคราะห์บริบทต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ยังมีจำกัดมากมายที่นิสิต บัณฑิต จะประสบพบเจอและยากต่อการปรับเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งต้องเข้าใจตั้งแต่เบื้องต้นว่ามหาวิทยาลัยสงฆ์ เป็นสถาบันเชิงศาสนาสิ่งที่มีนัยสำคัญก็คือคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นประการที่สำคัญหากย้อนกลับ ไปดูเรื่องหลักสูตรแต่ละคณะจะอยู่ในสายของมนุษยศาสตร์กับสังคมศาสตร์ที่ไม่ค่อยเน้นเรื่อง นวัตกรรมมากมายนัก เพราะจะแข่งขันกับสายวิทยาศาสตร์คงเป็นไปได้ แต่นิยามคำว่า นวัตกรรม ทางสังคมที่จะเกิดมาไม่นานที่พยายามมองผ่านกลไกทางสังคมที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่าง หนึ่งที่ดีกว่าเดิมก็จัดอยู่ในประเด็นนวัตกรรมด้วยเช่นกัน แต่ข้อจำกัดตรงนี้จะขัดแย้งไปบ้างกับหลักคิด ทางพระพุทธศาสนาที่พยายามมองผ่านการเปลี่ยนแปลงในระดับปัจเจกบุคคลมากกว่า เพราะฉะนั้น นิสิตและบัณฑิตของมหาวิทยาลัยแม้ว่าจะใช้คำว่า ไทยแลนด์ 4.0 และพยายามแสวงหาแนวคิดใหม่ ศาสตร์ใหม่ ๆ ที่สามารถบูรณาการกับหลักพุทธศาสตร์ได้อาจจะเป็นหน้าที่โดยตรงของบัณฑิตใน อนาคตก็ได้

ทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับบัณฑิตมหาวิทยาลัยสงฆ์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งผู้เขียน สังเคราะห์ออกมาจากสิ่งที่เป็นอยู่ทั้งในลักษณะที่เป็นอุปสรรคยากต่อการพัฒนาทักษะ และลักษณะ ของโอกาสที่สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการพัฒนาทักษะให้เป็นไปได้ นอกจากนี้หากเชื่อว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งวิทยาศาสตร์ก็จะสามารถนำหลักพุทธธรรมไปสร้างนวัตกรรมออกมาสู่ สายตาชาวโลกอย่างศาสตราจารย์ ดร.ระวี ภาวิไล ที่คิดค้นชาตังยานอวกาศด้วยหลักสมาธิวิปัสสนา ซึ่ง ในลักษณะดังกล่าวก็จะเป็นทักษะการเรียนรู้ในโลกยุคใหม่ที่เรียกว่า ไทยแลนด์ 4.0 ประกอบด้วย 6 ทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับบัณฑิตมหาวิทยาลัยสงฆ์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้แก่ ทักษะการ ประกอบอาชีพ (ครองงาน) ทักษะการดำรงชีวิต (ครองตน) ทักษะการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (ครอง สังคม) ทักษะการแปลงความรู้ไปสู่นวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์ (ครองความรู้) ทักษะประยุกต์และการ ใช้เทคโนโลยี (ครองอุปกรณ์ทันสมัย) และทักษะความเป็นสากล (ครองสันติสุข) ซึ่งเชื่อแน่ว่าทักษะ ดังกล่าวจะช่วยต่อยอดความสามารถในการดำรงชีวิตให้มีความสุขได้ถึงแม้ว่าโลกจะเปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ตามเพราะนิสิต บัณฑิตได้รับวัคซีนป้องกันโรคไว้แล้วถึงจะไม่มากแต่ก็ช่วยให้อุ่นใจได้ไม่น้อย

References

- กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา. (2559). *Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน*. กรุงเทพมหานคร.
- ชั้นชัย แก้วเรือน. (2558). การบูรณาการการครองใจคนตามแนวทางพระพุทธศาสนา. *พินเนศวร์สาร*. 11 (2), 154-168.
- ณฤทธิ วรพงษ์ดี. (2560). *SET Your Startup Business Guide รู้จักธุรกิจสตาร์ทอัพ*. ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน (TSI) ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- พินิจ ลาภอนานนท์ สายชล ปัญญชิต ภูเบศ วณิชชานนท์ และพิรญาณ์ แสงปัญญา, (2563). *ถอดบทเรียนงานสาธารณสงเคราะห์วิถีพุทธของคณะสงฆ์ไทย*. กรุงเทพมหานคร : โครงการการศึกษาแนวทางสาธารณสงเคราะห์วิถีพุทธของคณะสงฆ์ไทย สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. *สุภาชีวิต ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ และพันธกิจ*. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : <https://www.mcu.ac.th/pages/philosophy-commitment-vision-mission> [14 มกราคม 2566].
- มงคล เทียนประเทืองชัย. (2564). วิเคราะห์การคิดของปัญญาประดิษฐ์และของมนุษย์ด้วยแนวคิดพุทธปรัชญาเถรวาท. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*. 9 (9), 146-135.